

Зона ризику. Хто в Євросоюзі справді готовий відбивати російську агресію

07:00 20.04.2026 Пн

16 хв

Сусіди Росії розуміють, звідки і як може атакувати Москва. Але з підготовкою справи йдуть по-різному

РОМАН КОТ

НАТО на сторожі (колаж: РБК-Україна)

Країни Європи з різною швидкістю готуються відбивати потенційну російську агресію.

У кого це вдається найкраще, де найвужчі місця оборони, та чим у їхньому захисті може допомогти Україна – читайте в матеріалі журналіста РБК-Україна Романа Кота.

> **Читайте також:** [Новий глава німецької розвідки попередив про плани Путіна](#)

Головне:

- **Балтія у зоні ризику:** Литва, Латвія та Естонія перебувають під найбільшою загрозою російського удару, тому найбільше готуються до оборони.
- **Брак єдності у Польщі:** на оборонну політику частково впливає політичне протистояння між президентом Навроцьким та прем'єр-міністром Туском.
- **Тотальна оборона:** з країн Північної Європи Фінляндія має найбільш готові збройні сили, а Швеція може їх підтримати оборонною промисловістю.
- **Україна як донор безпеки:** Київ пропонує Європі "антидронову парасольку" для захисту від Росії.

Естонія. Травень 2025 року. Британська механізована бригада та естонська дивізія під командуванням НАТО готувалися до наступальної операції. Тисячі військових, колони бронетехніки – усе скупчене в щільні бойові порядки, готове до ривка вперед.

Командири проводили останні наради. Здавалося, що потужна ударна сила Альянсу ось-ось прорве ворожу оборону. Та ледве колони почали рух і розгортатися, як їх уже виявили.

За лічені хвилини невелика група операторів БПЛА почала працювати. Вони в реальному часі бачили всю картину поля бою. Штучний інтелект миттєво аналізував дані, розподіляв цілі, і дрони завдали ударів.

За лічені години, сімнадцять одиниць бронетехніки "знищено", решта – пошкоджена або заблокована. Два батальйони НАТО повністю втратили боєздатність.

На щастя для Альянсу, тоді розгром лише імітували в ході навчань Hedgehog 2025. Замість росіян війська НАТО зіштовхнулись з бійцями 412-ї окремої бригади Сил безпілотних систем "Nemesis", які діяли разом з естонськими колегами.

Ця історія нещодавно розлетілася світовими медіа, спричинивши справжній резонанс та гордість за українських військових.

Дещо за кадром опинилися інші подробиці навчань.

"Командування навмисне обрало найгірший для себе сценарій, без залучення авіації, яка вважається козирем НАТО. Це зробили, щоб побачити, де є справді проблеми і їх виправити", – пояснив співрозмовник РБК-Україна в структурі Альянсу.

Тим не менш, факт залишається фактом. "Країни НАТО не готові до війни. Всі ці чотири роки вони заперечували, що дрони кардинально змінюють хід бойових дій", – сказав РБК-Україна Арунас Кумпіс, литовський доброволець, який після початку великої війни приєднався до Сил оборони України. Повернувшись до Литви, він залишається провідним експертом з БПЛА.

Хоч і з проблемами, та Європа активно готується до можливої війни з Росією. Як уже [детально писало РБК-Україна](#), у більшості країн це проявляється переважно через виділення додаткових коштів на переозброєння.

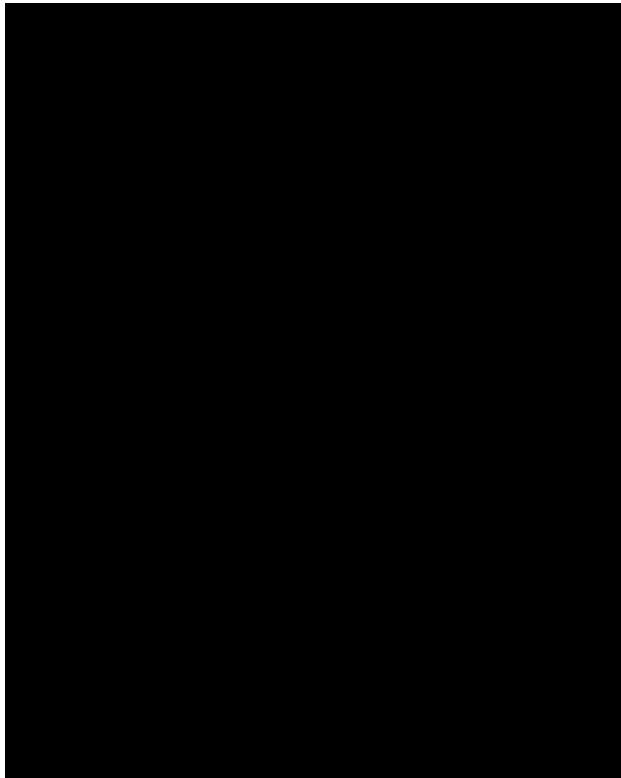
Водночас країни, що безпосередньо межують з РФ, не обмежуються лише цим. Не менш важлива підготовка збройних сил, а також самого суспільства. А тут все прямо пропорційно відстані до російського кордону.

Загрози для Балтії

У зоні найбільшого ризику – країни Балтії: Литва, Латвія і Естонія. Їхнє найвразливіше місце – Сувалкський коридор. Це вузька ділянка між Польщею та Литвою, через яку можна логістично відрізати Латвію, Литву і Естонію від решти Європи.

Проте у кожній з балтійських країн також є свої вразливі точки, які Росія може використати для гібридних операцій. Хоча всюди своя специфіка, все це депресивні регіони з високою часткою російськомовного населення.

Найяскравіші приклади – Нарва в Естонії, Даугавпілс в Латвії, а також Ігналіна в Литві.

Можливі напрямки російської атаки (інфографіка: РБК-Україна)

Наразі там Росія використовує лише гібридні методи, але потенційно готується і до прямого застосування сили. Державна дума РФ 14 квітня ухвалила в першому читанні законопроект, який дозволить Путіну "законно" відправляти війська в інші держави нібито для "захисту прав громадян РФ".

На початку березня Кремль у соцмережах і Telegram активізував ідею проголошення "Нарвської народної республіки". За даними Bild, естонські спецслужби розглядають цю кампанію як можливу нарративну підготовку до вторгнення в країну.

Читайте також: ["Нарвська республіка" в країні НАТО? Як Росія готує "донецький сценарій" для Естонії](#)

У Міноборони Естонії називають роздмухування навколо Нарви навмисними провокаціями Росії. Це проста і дешева тактика, покликана спровокувати обурення та розкол у суспільстві, повідомили у відомстві у відповідь на запит РБК-Україна.

"Важливо пам'ятати, що вони (роздмухування – ред.) націлені на тему, яка не має жодного значення для естонців, у тому числі в Нарві. Реакція на такі дії може сприяти їхній меті та навіть мати юридичні наслідки.", – наголосила радниця з питань ЗМІ Департаменту стратегічних комунікацій Міноборони Естонії Лійза Тагель.

В цій історії російськомовне населення Естонії є лише приводом для можливого втручання Росії.

"Причина, з якої ми говоримо про російську військову загрозу в країнах Балтії, полягає не в російській меншині. Вона полягає в загальній стратегії Росії. А саме – у прагненні кардинально послабити НАТО та ослабити Європу", – підкреслила Лійза Тагель.

Росія також використовує для провокацій інциденти з українськими дронами, які атакують російські об'єкти на Балтійському морі.

"Ми маємо дані розвідки, які свідчать про те, що росіяни спеціально відхиляють дрони у бік країн Балтії з метою використання цих інцидентів у своїх інформаційних цілях, цілях

пропаганди", – повідомив 31 березня міністр закордонних справ України Андрій Сибіга.

В Міноборони Естонії не підтвердили, але і не спростували цю інформацію.

Крім того, Кремль останнім часом почав звинувачувати балтійські країни в тому, що вони надають свій повітряний простір для українських дронів, які атакують РФ.

"Цим країнам (Литві, Латвії та Естонії – ред.) зробили відповідне попередження. Якщо у цих режимів, цих країн, вистачить розуму, вони дослухаються. А якщо ні, будуть мати справу з відповіддю", – заявила 6 квітня речниця МЗС РФ Марія Захарова.

Тож зараз, за словами Лійзи Тагель, потрібно забезпечити надійне стримування, яке дасть росіянам чітко зрозуміти, що вони не мають жодних шансів досягти своїх цілей військовими засобами.

"Саме тому в Естонії існує сильний консенсус щодо необхідності витрат на оборону на рівні п'яти відсотків ВВП", – пояснила вона.

Члени НАТО домовилися на Гаазькому саміті збільшити видатки на оборону щонайменше до 5% ВВП до 2035 року, і Естонія вже це зробила.

"Щодо колективної оборони, основна увага приділяється відпрацюванню оборонних планів із союзними підрозділами", – зазначила Лійза Тагель.

Коли ж йдеться про масовий опір, країни Балтії активно розвивають і децентралізовану складову – за прикладом української тероборони. Найбільш потужно вона розвинута в тій-таки Естонії, зазначив Арунас Кумпіс, але і Латвія з Литвою працюють в цьому напрямку.

Політичні складнощі

Попри усвідомлення російської загрози, в країнах Балтії є свої нюанси та складнощі. "У Литві до третини активних виборців – різної м'якості "вата". Я маю на увазі цих людей, які не тільки щось пишуть і кажуть, мають позицію, але йдуть на вибори і голосують за партії, за політиків", – пояснив у розмові з РБК-Україна литовський політичний оглядач Вітаутас Бруверіс.

У 2022 році ця частина суспільства дещо притихла, проте зараз знову активізується. Ба більше, партія "Зоря Нямунаса", яка представляє їх інтереси, увійшла до правлячої у Литві коаліції.

"Це безпрецедентна ситуація в історії Литви. Легалізували відверто проросійські, антизахідні, антиукраїнські наративи. І головне, вони зараз посилюють наступ на литовську традиційну безпекову і міжнародну політику", – зазначив Бруверіс.

До прикладу, у Литві вже понад рік триває гостра дискусія щодо будівництва нового великого військового полігону поблизу міста Капчяместіс в зоні Сувалкського коридору.

При цьому, "Зоря Нямунаса" активно виступає проти проєкту. Мовляв, створення полігону призведе до масового вилучення сільськогосподарських земель і лісів у місцевих жителів та погіршить екологічну ситуацію.

Патрулювання біля укріплень на кордоні Латвії і Росії (фото: Getty Images)

Та за словами Бруверіса, **найбільш вразлива до російських атак Латвія**. На відміну від Литви, яка активно нарощує військову присутність і інфраструктуру поблизу Сувалкського коридору, країна має значно менші ресурси та менш виражену політичну згуртованість щодо оборони.

У Латвії, подібно до Литви, проросійські та антизахідні настрої також не зникли повністю: попри загальне зміцнення оборони після 2022 року, певна частина суспільства, особливо в регіоні Латгалії на сході країни, продовжує демонструвати скептицизм щодо витрат на НАТО та зберігає симпатії до наративів Москви.

Польща не відстає

Польща безпосередньо межує з Литвою в районі Сувалкського коридору, а також з Калінінградською областю Росії. Тож у випадку війни Варшава буде на передньому краї.

На рівні влади, за винятком радикальних і проросійських правих сил, існує широке розуміння необхідності модернізації армії, збільшення її чисельності та підготовки держави й суспільства, сказав РБК-Україна доктор наук у сфері безпеки, аналітик, журналіст Польського агентства преси (PAP) Даріуш Матерняк.

"Провідні партії загалом підтримують ці дії. Однак методи часто стають предметом гострих суперечок між урядом і опозицією. Серед населення ж більшість усвідомлює російську загрозу, проте її сприйняття різниться. Наприклад, роздруківка посібника з безпеки, нещодавно доставлена в кожен дім, була сприйнята досить позитивно, але деякі одержувачі також вважали її абсолютно зайвою", – зазначив Матерняк.

За даними опитувань, близько половини поляків щиро бояться війни з Росією. Цей показник дещо зріс після інциденту з російськими дронами у вересні минулого року, коли два десятки безпілотників вторглися у Польщу.

"Однак насправді практично ніхто не відчуває безпосередньої загрози, що також є правильним сприйняттям, оскільки хоча така загроза існує в середньостроковій перспективі, немає причин для паніки, і цього також не відбувається", – підкреслив Матерняк.

Польща активно враховує український досвід сучасної війни. Армія значно збільшила кількість навчань з використання безпілотників.

Наприкінці січня було підписано контракт на будівництво комплексної системи протидії дронам SAN ("Сян"). Вона включатиме артилерію, ракетні комплекси, дрони-перехоплювачі та засоби радіоелектронної боротьби.

Водночас Варшава не відмовляється і від традиційних доктрин. Механізовані частини продовжують готуватися до бойових дій з

використанням танків. Проте акцент роблять на проектах, пов'язаних із дронами. Приміром, Польща закуповує системи боротьби з безпілотниками для бронетехніки.

Польські військові на навчаннях (фото: Getty Images)

"Хоча Росія проводить в Україні операції з використанням безпілотників, вона все ще відновлює свої бронетанкові війська. Це свідчить про те, що Москва не відмовилася від традиційних методів ведення бронетанково-механізованої війни, до чого треба бути готовим", – підкреслив експерт.

Головні сценарії, які розглядає Польща, – це атака Росії на той-таки Сувальський коридор для відрізання Балтійських країн від решти НАТО, а також гібридні операції з дронами та саботажем інфраструктури.

Аби до них підготуватися, в країні регулярно проводять військові навчання. І не тільки військові.

Вже в квітні у Польщі відбудуться стратегічні навчання "Край", які мають перевірити готовність усієї системи оборони країни до потенційного воєнного конфлікту. У них візьмуть участь прем'єр-міністр, міністри, маршалки Сейму та Сенату, а також керівники центральних установ, спецслужб та командувачі Збройних сил.

Однак на підготовку Польщі до оборони певною мірою впливає політичне протистояння між президентом Каролем Навроцьким і прем'єр-міністром Дональдом Туском.

Яскравим прикладом тут стали дебати навколо європейської програми SAFE – механізму ЄС, який передбачає надання до 150 млрд євро пільгових кредитів країнам-членам для спільних закупівель озброєння та посилення європейської оборонної промисловості.

Читайте також: [Навроцький ризикнув безпекою Польщі? Чому президент заблокував 43 млрд євро на зброю від ЄС](#)

"Якщо такі конфлікти продовжуватимуться, це зрештою може негативно вплинути на польську оборонну політику та, зрештою, на готовність армії до оборонних операцій", – резюмував Матерняк.

Північний напрям

Ще один можливий напрямок російської агресії – Північна Європа. Росія має давні рахунки до скандинавських країн і зараз продовжує їх атакувати гібридними методами. Вже кілька разів було пошкоджено телекомунікаційні кабелі між Фінляндією та Естонією.

А в останні дні березня на південному сході Фінляндії в різних місцях знайшли три безпілотники, які ідентифікували як українські апарати, що відбилися від "рою дронів", які мали атакувати територію РФ. Продовжують їх знаходити і в квітні.

У всіх країнах регіону – Фінляндії, Швеції, Норвегії та Данії –

вже тривалий час зберігається консенсус щодо підготовки до оборони. Приміром, у Фінляндії він базується на історичному досвіді. Країна протягом всієї "Холодної війни" була напівнезалежним буфером між СРСР та НАТО.

"Після закінчення Холодної війни решта країн Європи почала роззброюватися, а Фінляндія, навпаки, почала озброюватися. Тож у 1990-х роках ми розбудували нашу оборону, придбали у США літаки F-18 Hornet та купили сотні танків у колишній Східній Німеччині", – розповів РБК-Україна фінський політичний експерт, экс-член парламенту Фінляндії Рісто Пенттіля.

Розбіжності є радше через те, як саме готуватися до війни. "Партії, що займають більш ліві позиції, роблять акцент на загальносуспільному підході та стійкості, тоді як партії правоцентристського спрямування, можливо, приділяють більше уваги військовій промисловості та бойовій готовності", – на прикладі Швеції пояснив Рісто Пенттіля.

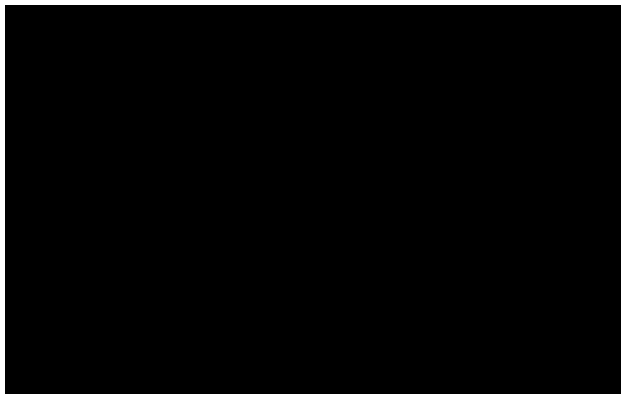
Норвегія, яка не є членом ЄС, але має дуже тісні зв'язки з ним, безпосередньо відповідає за Арктику і сьогодні активно посилює саме цю зону – 2026 рік у країні офіційно оголошено Роком тотальної оборони. Подібні дискусії ведуться і в Данії, де акцент роблять на швидкому збільшенні чисельності армії.

Одразу після повномасштабного вторгнення Росії в Україну Фінляндія та Швеція вирішили вступити в НАТО. Оскільки вони давно відповідають стандартам Альянсу, то вступ відбувся дуже швидко.

Після анексії Криму Росією, у 2015-2016 роках у Північній Європі розробляли сценарії, за якими Росія спробує захопити острів Готланд у Швеції, Шпіцберген в Норвегії та Аландські острови в Фінляндії.

Проте, зі вступом Фінляндії та Швеції в НАТО ці сценарії децю змінилися, зазначив Пенттіля.

"Військові стратеги та ЗМІ все ще обговорюють сценарії "Нарви", "Сувалкського коридору" між Литвою та Польщею і архіпелагу Шпіцберген у Північному Льодовитому океані – островів, на яких росіяни і норвежці ведуть промислову розробку копалин", – пояснив Пенттіля.

Прикордонний патруль у Фінляндії (фото: Getty Images)

Наразі Швеція відбудовує свою систему тотальної оборони. В 2017 році країна відновила частковий військовий призов. Планується залучати до 10 тисяч призовників щороку вже до 2030-го та 12 тисяч у 2032–2035 роках. Втім, за оцінками Пенттіля, він не надто ефективний.

Аналогічний курс на тотальну оборону взяла й Норвегія – у 2026 році вона проводить найбільші цивільно-військові навчання з часів Холодної війни. До них залучили бізнес, муніципалітети та цивільне населення.

"Щодо готовності суспільства в цілому, я вважаю, що Фінляндія

має кращі позиції, оскільки володіє дуже великим резервом – близько 800 тисяч підготовлених людей. Швеція цього не має, але зате має дуже потужну оборонну промисловість", – зазначив експерт.

За період 2025–2030 років Стокгольм виділяє понад близько 15,7 млрд євро на військову частину програм тотальної оборони і ще понад 3,5 млрд – на цивільну оборону.

За ці кошти Швеція планує закупити новітні винищувачі Gripen E, підводні човни та системи ППО, а також створити захищену інфраструктуру. Крім того, буде створено запаси продовольства і палива для забезпечення повної автономності країни.

Данія пішла іншим шляхом: майже потроїла термін обов'язкової служби – з 4 до 11 місяців. А з 2025 року вперше почала призивати жінок, аби посилити чисельність армії.

При цьому, країни Північної Європи, як і Балтії, розраховують на підтримку інших членів НАТО.

Непевність Альянсу

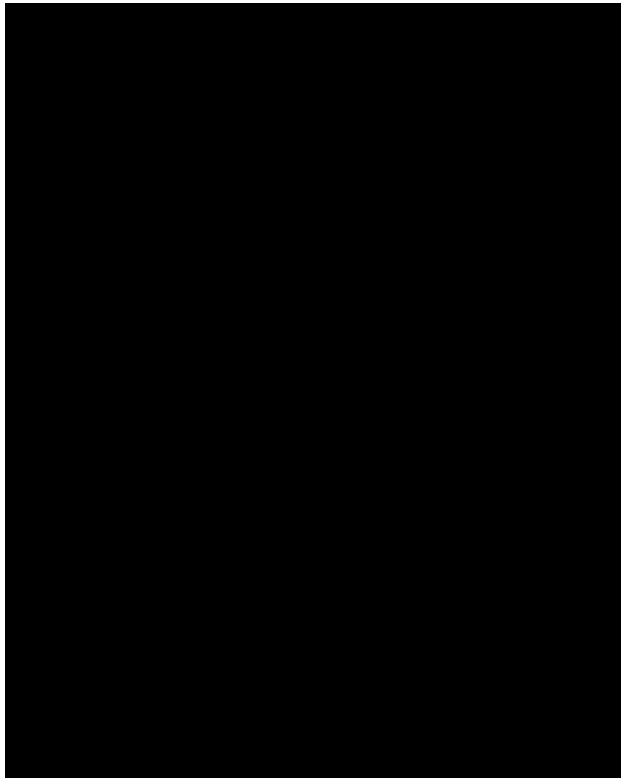
На території Балтії та Північної Європи розміщені війська інших країн НАТО. Але чи готові вони "помирати за союзників" – це лишається ключовим питанням. Особливо це стосується США. Основу сил стримування становлять багатонаціональні підрозділи, які останніми роками масштабуються з батальйонів до бригад.

В Литві розгортається німецька 45-та танкова бригада. У Латвії – канадська багатонаціональна бригада. В Естонії – британська батальйонна група, а також підрозділи з Данії, Бельгії, Франції та інших. У Польщі – американські війська.

В теорії, таким чином до оборони Східного флангу НАТО мали б долучитися країни, які не мають кордону з Росією. Вони також декларують підготовку до війни.

Німеччина активно трансформує Бундесвер у найсильнішу конвенційну армію Європи і планує довести чисельність до 255–270 тис. військових до 2035-го року. Франція запускає програму добровільної військової підготовки для 50 тисяч осіб та модернізує свою ядерну зброю. Проте, все впирається в їх політичну та моральну готовність воювати.

"Особисто я можу зрозуміти, коли ти готовий померти за свою країну. Або хоча б за сусідню країну, коли ти усвідомлюєш, що твоя лінія фронту пролягає в сусідній країні, як у литовців. Але мені важче зрозуміти, чому американці будуть воювати за Литву, або іспанці чи італійці", – розмірковує Арунас Кумпіс.

Альянс розмістив поряд із Росією свої контингенти (фото: Getty Images)

Ще один виклик полягає у тому, наскільки до можливої війни, навіть без залучення наземних військ, будуть готові долучитися США – найпотужніший член НАТО. У Дональда Трампа вкрай специфічне ставлення до Альянсу. Він то критикує його, то стає більш поблажливим.

З останнього, Трамп пообіцяв переглянути участь США в НАТО після того, як європейські члени відмовились його підтримувати у війні з Іраном.

"Я не думаю, що США залишать НАТО, але нам все одно потрібен план Б. І він полягає, по-перше, у підтримці дуже сильної національної оборони. По-друге, налагодженні тісніших військових відносин з нашими сусідами, а також, у зміцненні двосторонніх військових відносин зі США", – наголосив Рісто Пенттіля.

В цих умовах відкриваються можливості для України. Як і на Близькому Сході, Київ може забезпечити свою антидронову "парасольку" та поділитися досвідом з країнами Балтії та Північної Європи. І минулорічні навчання в Естонії – далеко не єдиний кейс в цьому плані.

Днями президент Зеленський заявив, що Київ готується до переговорів із європейськими партнерами щодо створення спільної системи захисту неба. Головне, не зволікати. Якщо арабські монархії Перської затоки були заскочені іранськими дронами зненацька, то у Європи поки ще є час.

Питання-відповідь (FAQ)

– Які регіони Європи перебувають під найбільшою загрозою нападу РФ?

– Найбільш вразливими вважаються країни Балтії – Литва, Латвія та Естонія. Ключовою точкою ризику є Сувальський коридор, захоплення якого може відрізати балтійські держави від союзників по НАТО в Європі.

– Які гібридні сценарії використовує Росія для дестабілізації Балтії та Польщі?

– Кремль використовує провокації у прикордонних містах (Нарва, Даугавпілс), поширює фейки про створення "народних республік" та звинувачує ці країни у наданні неба для українських дронів. Також фіксуються випадки навмисного відхилення російських безпілотників у бік територій НАТО для перевірки реакції ППО.

– Як політичне протистояння у Польщі впливає на її обороноздатність?

– Конфлікт між президентом Каролем Навроцьким та прем'єром Дональдом Туском гальмує доступ до європейської програми SAFE, що передбачає 150 млрд євро на озброєння. Суперечки щодо контролю над закупівлями можуть сповільнити модернізацію армії та будівництво системи протидії дронам SAN.

– У чому різниця між оборонними стратегіями Фінляндії та Швеції?

– Фінляндія має найбільший підготовлений резерв у Європі (близько 800 тисяч осіб) та робить ставку на масову боєготовність населення. Швеція натомість фокусується на потужній оборонній промисловості, виробництві винищувачів Gripen та розбудові автономної цивільної інфраструктури на випадок ізоляції.

– Яку допомогу Україна може надати Європі для захисту від російських дронів?

– Київ пропонує партнерам створення спільної "антидронові парасольки", базуючись на унікальному досвіді відбиття масованих атак. Це включає передачу технологій радіоелектронної боротьби (РЕБ), алгоритмів штучного інтелекту для аналізу цілей та тактик боротьби з роями БПЛА.

Не пропустіть головне! Підпишіться на наші оновлення в Google!

Або читайте нас там, де вам зручно!

Більше по темі:

Євросоюз НАТО Латвія Швеція Литва Польща Естонія
Фінляндія

НОВИНИ

Рада Безпеки ООН збереться на засідання та обговорить атаки РФ по Україні

НОВИНИ

Новини України
Війна в Україні
Економіка
Світ
Надзвичайні події

ПОЛІТИКА

БІЗНЕС

Економіка
Фінанси
Авто
Tech
Енергетика

АНАЛІТИКА

Статті
Інтерв'ю
Точка зору

ЖИТТЯ

Гроші
Зміни
Освіта
Суспільство

РОЗВАГИ

Шоу бізнес
Поради
Гороскопи
Свята
Цікаве
Спорт

LIFESTYLE

Психологія
Їжа
Подорожі
Здорове життя
Мода та краса

[UA](#) | [EN](#) | [RU](#) РБК-УКРАЇНА

[Про компанію](#)
[Редакційна політика і стандарти](#)
[Як стати нашим автором](#)
[Правила користування](#)
[Правова інформація](#)
[Політика конфіденційності](#)
[Контакти](#)
[Команда](#)
[Вакансії в РБК-Україна](#)
[Розмістити рекламу](#)

Інформаційний портал «РБК-Україна» має тримовну версію (українську, російську та англійську), головна сторінка portalу - <https://www.rbc.ua>. Фотографії, зображення належать їх правласникам. Всі фотографії на Portalі, авторами яких є журналісти «РБК-Україна», розміщені на умовах ліцензії Creative Commons Attribution 4.0 International. Редакція «РБК-Україна» може не поділяти точку зору авторів. Оціночні судження не підлягають спростуванню та доведенню їх правдивості. За достовірність та зміст реклами відповідальність несе рекламодавець. Матеріали, позначені плашкою: «Прес-релізи», «Спецпроект», «Партнерський матеріал», «Promo», «Благодійність», «Резонанс» розміщуються на правах реклами і призначені,

як правило, для осіб, які досягли 21-річного віку. «Новини компанії» - це інформаційний формат, що охоплює новини, події та оголошення, пов'язані з діяльністю компаній, базуються на пресрелізах, які випускають самі компанії, і за які редакція не несе відповідальність. Онлайн-медіа «РБК-Україна» призначене для осіб віком від 21 року.

© LLC «UBT MEDIA», 2006-2026.